

DOI: [10.46793/CIGRE37.C5.04](https://doi.org/10.46793/CIGRE37.C5.04)**C5.04****GARANCIJE POREKLA U SRBIJI I IZAZOVI****GUARANTEES OF ORIGIN IN SERBIA AND CHALLENGES****Miloš Stanković, Kovica Bibić, Jovana Lazin***

Kratak sadržaj: Energetska tranzicija stavlja korišćenje obnovljivih izvora energije (OIE) u fokus postizanja ciljeva smanjenja emisija ugljen-dioksida. Garancije porekla su elektronski dokumenti koji imaju isključivu funkciju pružanja dokaza krajnjem kupcu da je dati udeo ili količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora. Predstavljaju ključni mehanizam za verifikaciju proizvodnje zelene energije, povećavajući transparentnost tržišta i poverenje potrošača. Garancije porekla nude kupcima električne energije mogućnost da izraze zahtev za "zelenom" energijom i da sa svoje strane stimulišu proizvodnju energije koja doprinosi razvoju energetskog sistema pod ekološki prihvatljivijim uslovima. Ovaj rad analizira pravni okvir i primenu sistema garancija porekla u Srbiji, sa posebnim akcentom na Pravila o izdavanju garancija porekla. U kontekstu Direktive o obnovljivim izvorima energije (RED III), rad razmatra kako se pravila o izdavanju garancija porekla integrišu u širi okvir energetske politike EU, kao i izazove koje predstavlja implementacija ovih pravila u Srbiji. Takođe, rad istražuje kako pravne promene u Srbiji mogu doprineti većoj efikasnosti tržišta OIE i podržati ciljeve održivog razvoja.

Ključne reči: garancije porekla, vlasnici naloga, iskorišćenje, uvoz, izvoz, obnovljivi izvori energije

Abstract: The energy transition puts the use of renewable energy sources (RES) in the focus of achieving the goals of reducing carbon dioxide emissions. A guarantee of origin is an electronic document that has the exclusive function to demonstrate to the end customer that a certain amount of electricity is produced from renewable energy sources. They represent a key mechanism for verifying green energy production, increasing market transparency and consumer confidence. Guarantees of Origin offer electricity buyers the opportunity to express their demand for "green" energy and to stimulate energy production that contributes to the development of the energy system under more environmentally friendly conditions. This paper analyzes the legal framework and application of the guarantee of origin system in Serbia, with a special emphasis on the Rules on issuing guarantees of origin.

* Miloš Stanković, Elektromreža Srbije ad Beograd, milos.stankovic@ems.rs
Kovica Bibić, Elektromreža Srbije ad Beograd, kovica.bibic@ems.rs
Jovana Lazin, Elektromreža Srbije ad Beograd, jovana.lazin@ems.rs

In the context of the Renewable Energy Sources Directive (RED III), the paper examines how the rules on issuing guarantees of origin are integrated into the wider framework of EU energy policy, as well as the challenges posed by the implementation of these rules in Serbia. Also, the paper explores how legal changes in Serbia can contribute to greater efficiency of the RES market and support the goals of sustainable development.

Key words: *Guarantees of Origin, Account Holders, Cancellation, Import, Export, renewable energy sources*

1 GARANCIJE POREKLA

U savremenom svetu, održiva energetska tranzicija postaje ključni cilj mnogih država, kompanija i potrošača. Kako bi se omogućila veća transparentnost u vezi s poreklom električne energije i podstakla potrošnja iz obnovljivih izvora, razvijen je sistem garancija porekla. Garancije porekla su elektronski dokumenti koji imaju isključivu funkciju pružanja dokaza krajnjem kupcu da je dati udeo ili količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora. Garancije porekla sadrže informacije o atributima proizvodnje 1 MWh električne energije i koriste se za objavljivanje strukture utrošene električne energije. Garancije porekla nude kupcima električne energije mogućnost da izraze zahtev za “zelenom” energijom i da sa svoje strane stimulišu proizvodnju energije koja doprinosi razvoju energetskog sistema pod ekološki prihvatljivijim uslovima. Ovi elektronski sertifikati služe kao dokaz da je određena količina električne energije proizvedena iz obnovljivih izvora, uključujući vetar, sunce, hidroenergiju i biomasu.

Garancije porekla delimo u dve grupe:

- Garancije porekla iz obnovljivih izvora i
- Garancije porekla iz visokoeфикаsne kogeneracije.

1.1 Značaj garancija porekla

Garancije porekla imaju višestruku ulogu u energetskom sektoru. Pre svega, omogućavaju razvoj tržišta obnovljive energije, podstičući investicije u proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. Ovim mehanizmom se osigurava da se potrošači mogu osloniti na kredibilne informacije o poreklu električne energije koju koriste.

Osim toga, garancije porekla doprinose transparentnosti i integraciji energetskih tržišta, omogućavajući trgovinu zelenom energijom na nacionalnom i međunarodnom nivou. U Evropskoj uniji, ovaj sistem je regulisan Direktivom 2009/28/EC (RED II), koja propisuje pravila izdavanja, prenosa i korišćenja garancija porekla.

S obzirom na sve veću svest o klimatskim promenama i potrebu za dekarbonizacijom ekonomije, garancije porekla igraju ključnu ulogu u promovisanju upotrebe zelene energije i održivog razvoja. Korisnici koji žele da smanje svoj ugljeni otisak mogu se opredeliti za kupovinu električne energije koja ima garancije porekla, čime direktno podržavaju proizvodnju iz obnovljivih izvora.

2 GARANCIJE POREKLA U REPUBLICI SRBIJI

Republika Srbija je uspostavila sistem garancija porekla u skladu sa evropskim standardima. Operator prenosnog sistema izdaje proizvođaču iz obnovljivih izvora energije garanciju porekla na njegov zahtev i odgovoran je za njenu tačnost, pouzdanost i zaštićenost od zloupotrebe. [1] Elektromreža Srbije ad Beograd (EMS) kao Operator prenosnog sistema prepoznata je Zakonom o korišćenju obnovljivih izvora energije kao telo za izdavanje garancija porekla za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije. [2] U skladu sa zakonskim okvirima EMS je 27. septembra 2019. godine postao punopravni član Evropske asocijacije za izdavanje garancija porekla (AIB). Članstvo u AIB-u omogućilo je da garancije porekla izdate za električnu energiju iz obnovljivih izvora proizvedene u Srbiji nakon 01.12.2019. dobiju posebnu oznaku EECS electricity koja znači da je ispunjen evropski standard energetske sertifikacije koji važi i priznat je u svim zemljama članicama asocijacije. Za električnu energiju koja je proizvedena u Srbiji pre punopravnog članstva u AIB-u izdavale su se Nacionalne garancije porekla koje su važele samo u Srbiji.

2.1 Zakonski okvir za izdavanje garancija porekla iz obnovljivih izvora energije

Trenutni zakonski okvir za izdavanje garancija porekla iz obnovljivih izvora energije u Republici Srbiji uređen je nizom propisa koji obezbeđuju transparentnost trgovine električnom energijom proizvedenom iz obnovljivih izvora:

- Zakonom o korišćenju obnovljivih izvora energije („Službeni glasnik RS“, br.40/2021 i 35/2023);
- Uredbom o garanciji porekla („Službeni glasnik RS“, br. 82/17) u skladu sa Zakonom o energetici;
- Uredba o uslovima i postupku sticanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije, privremenog povlašćenog proizvođača i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije 56/2016-11, 60/2017-6, 44/2018-27 (dr. zakon), 54/2019-30, 112/2021-4 (dr. uredba);
- Pravilnikom o načinu proračuna i prikazivanja udela svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji („Službeni glasnik RS“, br. 2/2023);
- Pravilima o izdavanju garancija porekla;
- Aktom o visini naknade za izdavanje, prenošenje i prestanak važenja garancije porekla.

Zakonom o korišćenju obnovljivih izvora energije uređene su osnovne stvari u vezi izdavanja, roka važenja, priznavanja i vođenja registra garancija porekla iz obnovljivih izvora energije.

Uredba o garanciji porekla, detaljnije uređuje pitanja sadržaja garancija porekla, vođenje registra, registraciju korisnika i objavu relevantnih podataka.

Na osnovu navedene regulative operator prenosnog sistema donosi (usklađuje) pravila o izdavanju garancija porekla.

Pored toga, Republika Srbija se sve više približava integraciji sa evropskim tržištem obnovljive energije, čime se otvaraju nove mogućnosti za trgovinu i razvoj ovog sektora.

2.2 Primena garancija porekla

Garancije porekla nalaze primenu u različitim sektorima i omogućavaju:

- Podršku korporativnim održivim strategijama – Mnoge kompanije teže smanjenju ugljeničnog otiska i usvajanju ESG (*Environmental, Social, and Governance*) principa za merenje održivosti i etičkog uticaja, pri čemu GP omogućavaju dokazivanje da energija koju koriste dolazi iz obnovljivih izvora.
- Tržišno trgovanje električnom energijom – garancije porekla omogućavaju trgovinu zelenom energijom nezavisno od fizičke isporuke struje, što podstiče razvoj konkurentnog tržišta i otvara mogućnosti za fleksibilnije snabdevanje.
- Praćenje nacionalnih ciljeva u oblasti obnovljive energije – Države koriste sistem garancija porekla kako bi osigurale transparentnost i postizanje ciljeva u vezi sa povećanjem učešća obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije.

Snabdevač može zatražiti iskorišćenje garancija porekla u cilju dokazivanja krajnjem kupcu sa kojim ima zaključen ugovor o snabdevanju da je određena količina potrošene električne energije proizvedena iz obnovljivih izvora energije. Snabdevač može da iskoristi garanciju porekla ako je registrovan u Registru garancija porekla i ako je u trenutku podnošenja zahteva za iskorišćenje njen vlasnik. [3] U Republici Srbiji se koristi registar garancija porekla G-REX koji nam obezbeđuje kompanija GREXEL.

2.3 Uloge vlasnika naloga u sistemu garancija porekla

Prema Pravilima o izdavanju garancija porekla električne energije koje donosi EMS, vlasnik naloga može biti proizvođač, snabdevač ili snabdevač na veliko. Postupak registracije vlasnika naloga se sprovodi u nekoliko koraka:

- Prijava proizvođača u registar garancija porekla - Proizvođač električne energije iz obnovljivih izvora podnosi zahtev za registraciju dostavljajući rešenje o sticanju statusa proizvođača iz obnovljivih izvora energije.
- Prijava snabdevača na veliko u registar garancija porekla – Snabdevač na veliko podnosi zahtev za registraciju dostavljajući rešenje o izdavanju licence za snabdevanje na veliko električnom energijom.
- Prijava snabdevača u registar garancija porekla – Snabdevač podnosi zahtev za registraciju dostavljajući rešenje o izdavanju licence za snabdevanje električnom energijom.
- Verifikacija podataka – EMS vrši proveru dostavljenih podataka kako bi osigurao da električna energija ispunjava uslove za izdavanje garancija porekla.

Samo Vlasnik naloga koji je ujedno i vlasnik elektrane, koja se nalazi u Srbiji, može registrovati svoju elektranu u registru elektrana dostavljanjem:

- Obrasca za registraciju elektrane i
- Mernog dijagrama.

Elektrana može biti registrovana, samo ako ispunjava kvalifikacioni uslov za EECS garanciju porekla :

- da se nalazi u Srbiji;
- da bude registrovana u registru proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije kod Ministarstva i
- da ne sme biti u sistemu podsticaja za trenutnu proizvodnju električne energije.

EMS izdaje garancija porekla u elektronskom obliku, pri čemu svaki sertifikat pokriva 1 MWh proizvedene električne energije. Garancija porekla se evidentira u nacionalnom registru.

Proizvođačima iz obnovljivih izvora energije registrovanim kod Ministarstva rudarstva i energetike izdaju se garancije porekla.

Nakon izdavanja, garancija porekla mogu biti iskorišćene na dva načina:

1. Kao dokaz o potrošnji zelene energije – Kompanije i potrošači mogu koristiti garancije porekla kako bi dokazali da koriste električnu energiju iz obnovljivih izvora, što je posebno značajno za kompanije koje žele da ispune EECS standarde. Snabdevači koriste garancije porekla kao elektronske sertifikate u cilju dokazivanja porekla električne energije svojim krajnjim kupcima. Takođe zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije propisuje da snabdevači svojim krajnjim kupcima dostavljaju informacije o udelu svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji koju su krajnji kupci potrošili u prethodnoj kalendarskoj godini.
2. Trgovina garancijama porekla – Garancija porekla mogu biti prenete drugom subjektu putem tržišta. Snabdevači na veliko trguju garancijama porekla.

Iskorišćenje garancija porekla se vrši kako bi se sprečila njihova višestruka upotreba. Iskorišćene i istekle garancije porekla su samo one garancije porekla koje su bile u vlasništvu snabdevača i koje se u smislu propisa kojima se uređuju garancije porekla smatraju iskorišćenim, odnosno isteklim. [4] Životni vek garancije porekla je 12 meseci od perioda proizvodnje električne energije.

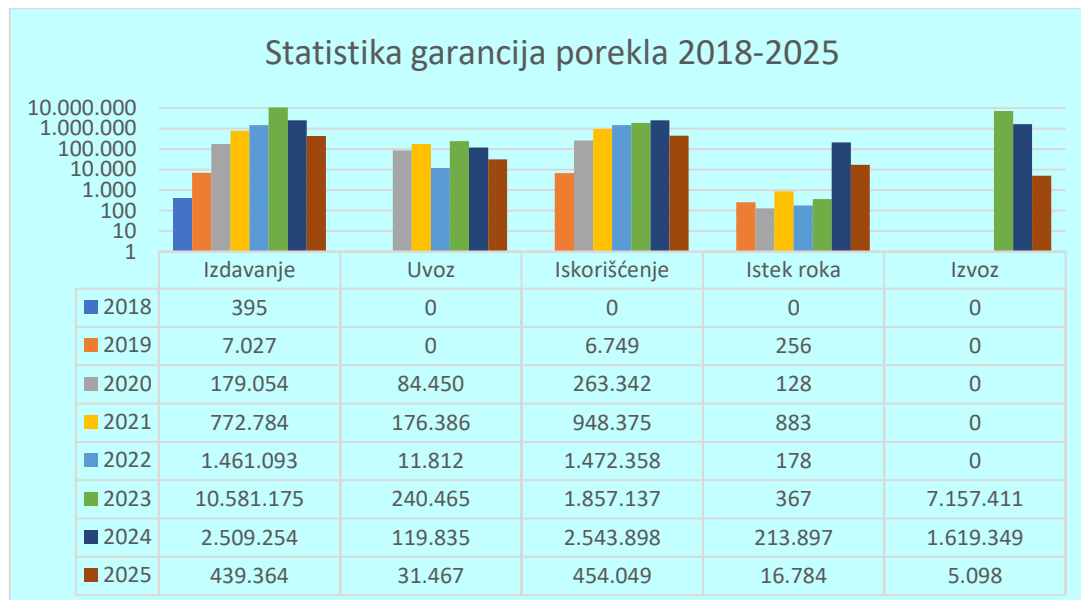
2.4 Statistički pokazatelji

U sistemu garancija porekla zaključno sa martom 2025. godine registrovano je ukupno 56 vlasnika naloga:

- kvalifikovani proizvođač – 19;
- snabdevač na veliko – 13;
- snabdevač – 20;
- kvalifikovani proizvođač i snabdevač – 4.

U sistemu garancija porekla zaključno sa septembrom 2024. godine registrovano je ukupno 42 proizvodnih jedinica (8 solarnih elektrana i 34 hidroelektrane).

Na Slici 1 dat je statistički prikaz garancija porekla od uspostavljanja registra. Ukupan broj izdatih garancija porekla u periodu od prve izdate (novembar 2018. godine) do marta 2025. godine je 15,950,146. Broj uvezenih garancija porekla u periodu od omogućenog uvoza preko AIB-a do marta 2025. godine je 664,415. Broj izvezenih garancija porekla u periodu od omogućenog izvoza preko AIB-a do marta 2025. godine je 8,781,858.[5]

Slika 1: Statistika garancija porekla

3 DOPRINOS RAZVOJU OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Sistem garancija porekla doprinosi unapređenju sektora obnovljive energije na nekoliko ključnih nivoa. Povećana potražnja za garancijama porekla doprinosi razvoju novih projekata u oblasti obnovljive energije, čime se ubrzava energetska tranzicija i podstiču investicije obnovljivih izvora energije. Jasno definisan sistem garancija porekla omogućava precizno praćenje i verifikaciju proizvodnje i potrošnje energije iz obnovljivih izvora čime se postiže transparentnost i regulacija tržišta.

Upotrebom garancija porekla, kompanije i potrošači mogu doprineti smanjenju emisija CO₂, što je ključno za postizanje klimatskih ciljeva, smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte. Evropska unija (EU) je u poslednje dve decenije postepeno smanjivala svoje emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG), zahvaljujući strogoj klimatskoj politici. Međutim, emisije GHG povezane sa uvozom robe u EU konstantno rastu. Fenomen koji se pojavljuje usled neusklađenosti ambicija klimatskih politika EU i njenih trgovinskih partnera se naziva izmeštanje ugljenika. EU nalaže da ostvari zamisli Evropskog zelenog dogovora da Evropa bude klimatski neutralni kontinent do 2050. godine, donosi se novi klimatski propis čija je svrha da motiviše trgovinske partnere EU da preduzmu korake ka smanjenju zavisnosti od fosilnih goriva. CBAM je dodatni prekogranični porez na CO₂, koji je EU uvela na proizvode, iz takozvanih, ugljen-intenzivnih sektora uvezenih iz trećih zemalja. Glavni motiv za uvođenje ovog instrumenta je podsticanje drugih zemalja da definišu cenu emisije gasova sa efektom staklene bašte i da se aktivno uključe u klimatsku politiku.

Republika Srbija, razvijajući i implementirajući sistem garancija porekla, može postati deo šire evropske trgovinske mreže obnovljive energije, omogućavajući lakši plasman zelene energije na inostrano tržište.

Jedan od izazova koji se javlja kod izvoza garancija porekla proizvedenih u Republici Srbiji je nepriznavanje garancija porekla iz Republike Srbije od strane zemalja članica Evropske Unije.

Implementacija i razvoj sistema garancija porekla u Srbiji predstavljaju značajan korak ka modernizaciji energetskeg sektora i usklađivanju sa evropskim standardima. Pored ekonomskih benefita, ovaj sistem doprinosi povećanju energetske sigurnosti i dugoročnoj održivosti, čineći Republiku Srbiju atraktivnijom za strane investitore i učesnike na tržištu obnovljive energije.

4 RAZVOJ GARANCIJA POREKLA IZ VISOKOEFIKASNE KOGENERACIJE

Sistem garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije je odvojeni sistem od sistema garancija porekla iz obnovljivih izvora energije. U Zakonu o energetskej efikasnosti i racionalnoj upotrebi energije definisano je da je garancija porekla elektronski dokument koji ima, isključivu funkciju, da krajnjem kupcu dokaže da je određena količina električne energije proizvedena u visokoefikasnoj kogeneraciji. Za razliku od garancija porekla iz obnovljivih izvora, kod garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije, akcenat je na dokazu da je električna energija proizvedena u visokoefikasnoj kogeneraciji bez obzira na primarni izvor energije. Zajedničko za oba tipa garancija porekla je da one služe da krajnjem kupcu pruže informacije o svojstvima i poreklu električne energije koja je potrošena. Razlika je u tome što garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije pored informacije o tipu primarnog goriva daje i informaciju da je električna energija proizvedena u visokoefikasnoj kogeneraciji.

4.1 Zakonski okvir za izdavanje garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije

Trenutni zakonski okvir za izdavanje garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije u Republici Srbiji uređen je nizom propisa:

- Zakonom o energetskej efikasnosti i racionalnoj upotrebi energije („Službeni glasnik RS”, broj 40/21) (u daljem tekstu Zakon);
- Uredbom o sadržini garancije porekla za električnu energiju proizvedenu u visokoefikasnoj kogeneraciji („Službeni glasnik RS”, broj 89/23) (u daljem tekstu Uredba);
- Pravilnikom kojim se propisuju opšti principi za proračun električne enegije proizvedene u kogeneraciji i metodologija za utvrđivanje efikasnosti kogeneracije;
- Pravilama o izdavanju garancija porekla (Pravila nisu usklađena sa zahtevima uredbe).

5 IZAZOVI U IMPLEMENTACIJI SISTEMA GARANCIJA POREKLA

Iako je sistem garancija porekla u Srbiji uspostavljen, i dalje postoje određeni izazovi koji otežavaju njegovu punu integraciju i efikasnost.

Ograničena je međunarodna trgovina na evropskom tržištu. Iako Uredba o garanciji porekla omogućava prenosivost garancija između korisnika u Srbiji i korisnika registara drugih država, praktična implementacija ovih odredbi zahteva dodatne sporazume i usklađivanje sa međunarodnim standardima. Jedina država u Evropi sa kojom je trenutno omogućena trgovina je Švajcarska. Ovakva prepreka doprinosi smanjenju atraktivnosti kod domaćih proizvođača.

Mnogi proizvođači električne energije, snabdevači i potrošači još uvek nisu dovoljno upoznati sa konceptom i značajem garancija porekla.

Nedostatak informacija i edukacije može dovesti do slabijeg interesa za izdavanje i trgovinu garancijama, što usporava razvoj tržišta. Podizanje svesti o prednostima garancija porekla, kako za proizvođače tako i za potrošače, ključno je za njihovu širu primenu.

Neophodno je dodatno usklađivanje sa evropskim propisima, posebno u kontekstu Direktive (EU) 2023/2431 (RED III), kako bi garancije porekla iz Republike Srbije bile priznate u međunarodnim okvirima. To podrazumeva: povećanje učešća obnovljivih izvora energije, unapređenje zakonodavnog okvira, razvoj tržišta garancija porekla, kao i podsticanje građanske energije. Zakonski okvir predviđa mogućnost trgovine garancijama porekla kako na domaćem, tako i na međunarodnom tržištu. Trenutno, trgovina garancijama porekla u Srbiji je ograničena, ali se razmatra mogućnost priključenja širem evropskom tržištu, što bi omogućilo veći stepen konkurentnosti domaćih proizvođača zelene energije.

Uprkos članstvu EMS u AIB i usklađenosti standarda garancija porekla iz Republike Srbije sa garancijama porekla ostalih članica ove asocijacije, garancije porekla iz Republike Srbije nisu priznate od strane zemalja članica Evropske Unije. Nepriznavanje je posledica RED III direktive koja je na snazi. Član 19. stav 11. ove direktive navodi da zemlje članice EU ne priznaju garancije porekla izdate u zemljama koje nisu članice EU, osim u slučaju postojanja bilateralnog ugovora između EU i non-EU zemlje o međusobnom priznanju garancija porekla. [6] AIB nije blokirao izvoz garancija porekla unutar organizacije. Ali, u skladu sa navedenim, garancije porekla iz Republike Srbije moguće je izvoziti samo u zemlje članice AIB koje nisu članovi EU jer naše garancije porekla nisu priznate od strane zemalja članica EU.

Efikasno funkcionisanje sistema garancija porekla zahteva adekvatne tehničke i administrativne kapacitete. EMS, kao operator prenosnog sistema i telo za izdavanje garancija porekla, suočava se sa izazovima u pogledu obrade zahteva, verifikacije podataka o proizvodnji električne energije i održavanja registra garancija porekla. Potreba za kontinuiranim praćenjem sistema i obukom kadrova od suštinskog je značaja za pouzdanost i transparentnost procesa.

Pored toga, prema Nacionalnom planu za klimu i energetiku, Srbija je postavila ciljeve u vezi sa povećanjem udela obnovljivih izvora u ukupnoj proizvodnji energije. U tom kontekstu, garancije porekla igraju ključnu ulogu u osiguravanju da se proizvedena električna energija iz obnovljivih izvora energije može dokazati i sertifikovati u skladu sa međunarodnim standardima. [7]

Od uspostavljanja sistema garancija porekla u Republici Srbiji naknade za izdavanje, uvoz i izvoz garancija porekla nisu se menjale. Kako bi sistem garancija porekla postao održiviji ovo predstavlja dodatni motiv i naknada za izdavanje garancija porekla 0.008 €/MWh, naknada za uvoz iznosi 0.013 €/MWh, dok naknada za izvoz iznosi 0.005 €/MWh.[8]

Pored velike sličnosti između sistema garancija porekla iz obnovljivih izvora energije i sistema garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije, postoji jedna ključna razlika koja sprečava organizovanje sistema garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije.

U sistemu garancija porekla iz obnovljivih izvora Ministarstvo rudarstva i energetike je zaduženo da vodi registar proizvođača iz obnovljivih izvora energije. Članstvo u ovom registru predstavlja preduslov koji svaka elektrana mora da ispuni kako bi se registrovala u sistemu garancija porekla iz obnovljivih izvora. Što se tiče garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije, eksplicitno navođenje registra proizvođača iz visokoefikasne kogeneracije ne postoji.

Potrebno je izmeniti Uredbu o sadržini garancije porekla za električnu energiju proizvedenu u visokoefikasnoj kogeneraciji u delu koji se odnosi na registraciju, status i registar proizvođača iz visokoefikasne kogeneracije kako bi se jasno podelile uloge i jednoznačno definisao proces kroz koji prolaze proizvođači iz visokoefikasne kogeneracije. Najbolja praksa bi bila da se proces sticanja statusa proizvođača u kogeneraciji i registracija u sistemu garancija porekla uredi na isti način kao što je učinjeno u procesu kroz koji prolaze proizvođači iz obnovljivih izvora. Taj proces podrazumeva sticanje statusa proizvođača iz obnovljivih izvora energije, upis u registar proizvođača iz obnovljivih izvora energije koji vodi Ministarstvo rudarstva i energetike, a zatim registraciju takvog proizvođača u sistemu garancija porekla kod EMS-a.

6 ZAKLJUČAK

Sistem garancija porekla u Srbiji je još u fazi razvoja, ali predstavlja važan korak ka modernizaciji energetskeg sektora i usklađivanju sa međunarodnim standardima. Daljim razvojem i integracijom u evropski sistem, Srbija može omogućiti veću konkurentnost proizvođača obnovljivih izvora energije i podstaći održivu potrošnju električne energije. Pristup evropskom tržištu garancija porekla omogućio bi domaćim proizvođačima širu bazu kupaca i veće investicije u obnovljive izvore energije, što bi dugoročno doprinelo energetskej sigurnosti i ekološkoj održivosti zemlje. Potpisivanje sporazuma sa članicama EU doprineće ekspanziji izvoza garancija porekla izdatih u Republici Srbiji. Uspostavljanje registra garancija porekla iz visokoefikasne kogeneracije omogućići će krajnjim korisnicima da budu sigurni da je energija koju kupuju proizvedena na ekološki prihvatljiviji i efikasniji način.

7 LITERATURA

- [1] Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije, „Službeni glasnik RS”, br. 40 od 22. aprila 2021, 35 od 29. aprila 2023, 94 od 28. novembra 2024 – dr. zakon
- [2] Pravila o izdavanju garancija porekla električne energije, Elektromreža Srbije, 10.11.2019.
- [3] Uredba o garanciji porekla, „Sl. glasnik RS”, br. 82/2017
- [4] Pravilnik o načinu proračuna i prikazivanja udela svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji („Sl. glasnik RS”, broj 40/21.)
- [5] <https://grex.grexel.com/en/public/reports/transactionstatistics> G-REX registar garancija porekla, pristupljeno [30.03.2025]
- [6] Direktiva (EU) 2023/2413 o promovisanju upotrebe energije iz obnovljivih izvora.
- [7] Nacionalni plan za klimu i energetiku Republike Srbije, Ministarstvo rudarstva i energetike, 2023.
- [8] Naknada za izdavanje, prenošenje i prestanak važenja garancije porekla – Odluka Skupštine EMS AD Beograd, 12.12.2017.